

- Kalla b: O skutkové podstatě a konkurenci činů trestných, 1911.
 Kern: Äuserungsdelikte, 1919.
 Miříčka: O formách viny trestné a jejich úpravě zákonně, 1902.
 Poláček: Odvolání z výroku o vině ve věcech přestupkových, Soudcovské Listy, 1932, str. 173, 191.
 Solnař: Několik úvah o příčinném vztahu a adaekvátlosti v trestním právu, 1937.
 Soukup: Skutkové zjištění jako základ pro uplatnění materiálních důvodů zmatečnosti, Právní Obzor, 1934, str. 233.
 Stein: Das private Wissen des Richters, 1907.
 Steiner: Empfiehlt sich im Rechtsmittelverfahren gegen ein Gerichtshofurteil in Strafsachen eine Überprüfung der Tatfragen?
 Steiner: Schutz der Ehre, 1937.

Jaroslav Málek:

POPLATKY ZE SOUDNÍCH SMÍRŮ O VYKLIZENÍ BYTŮ.

Půjde tu o soudní poplatky ze soudních smírů, jejichž předmětem jest závazek odevzdati a převzítí najatý nebo pachtovaný předmět.

A. Tu nutno především podotknouti, že soudně poplatková praxe často přehlíží zvláštní povahu těchto poplatků.

Poplatky ze soudních smírů jsou normovány v pol. 8 sazby soudních poplatků (cís. nař. č. 279/1915 ř. z. ve znění vyhlášky min. fin. ze dne 9. září 1931 č. 151 Sb.) vedle poplatků ze soudních podání, protokolů, příloh, soudních rozhodnutí atd., což je patrně pravým důvodem omylu, který se tu vyskytuje.

Poplatek ze soudních smírů jest totiž poplatkem od ostatních soudních poplatků zcela odlišným.

Již pamětní spis (důvodová zpráva) k cit. cís. nařízení vytýká, že »poplatek za soudní smíry nelze, pozorováno z teoretického hlediska, počítati k čí st ý m soudním poplatkům«, a uvádí, že jen s hlediska praktického byl pojat mezi poplatky soudní.

Proto pouhé zařazení poplatků ze soudních smírů mezi ostatní poplatky soudní nesmí nikterak mýlití a sváděti k tomu, abychom je těmto poplatkům stavěli na roveň.

Nebož rozdíl mezi oběma druhy poplatků jsou velmi značné.

Všeobecná zásada určení základu pro vyměření soudních poplatků je dána v § 14 cit. nař., podle něhož je tímto základem (zásadně) hodnota předmětu sporu vyšetřená podle §§ 54—60 jur. n.

To však neplatí pro poplatky ze soudních smírů. Zde je základem pro vyměření poplatku hodnota, o níž se strany dohodly (nejde-li o smír, jehož předmět nelze oceniti, kde se pak zapravuje poplatek pevný podle počtu archů).

Tím, že se takovýto smír zpoplatňuje podle dohodnuté hodnoty, t. j. podle vlastního předmětu plnění a nikoliv podle hodnoty předmětu sporu, řadí se poplatkově-právně mezi jakékoliv jiné smlouvy, uzavřené mimo soud, a pokud cit. nařízení, resp. poznámky k jeho sazebníku nemají ustanovení zvláštních, řídí se obecnými ustanoveními poplatkovými, zejména ustanoveními poplatkového zákona č. 50/1850 ř. z. (srv. §§ 5, odst. 4 a 48 cit. nař.).

To má své další důsledky při zjišťování základu procentního poplatku ze soudních smírů a základu pro vyšetření ostatních poplatků soudních.

Tak na př., bylo-li zažalováno opětující se plnění a pak o něm uzavřen soudní smír, bude základ pro vyměření podacího poplatku ze žaloby, ostatních podání, poplatků protokolových, poplatku rozsudečného, vypočten podle § 14 cit. nař. a § 58 jur. n. Základ pro vyměření poplatku ze stejné znějícího smíru bude však vypočten podle § 48 cit. nař. a §§ 16 a 48 popl. zák. Ustanovení § 16 popl. zák. upravuje pak hodnocení opětujících se plnění značně odlišně od § 58 jur. n.

Tak, bylo-li na př. zažalováno plnění, opětující se po dobu 15 let, bude základem pro procentní poplatek ze smíru pouze desateronásobek ročního plnění, kdežto hodnota předmětu sporu a tedy základ pro určení ostatních poplatků soudních je patnácteronásobek ročního plnění. Nebo, jde-li na př. o zažalovaný výměnek obou rodičů, bude základ pro vyměření poplatku ze smíru naopak patnácteronásobek [§ 16, písm. c) popl. zák.], hodnota předmětu sporu naproti tomu pouze desateronásobek ročního plnění (§ 58 jur. n.).

Rovněž tak úroky, náklady sporu a jiná vedlejší plnění ve smíru ujednaná, jest pojmuti do vyměřovacího základu a tedy zpoplatniti (§ 48 cit. nař. a §§ 15, 16 a 48 popl. zák.), na rozdíl od § 54 jur. n., který při určení hodnoty předmětu sporu k nim nehledí (srv. nález býv. správ. soudního dvora ve Vídni ze 27. října 1917, č. 16.404, Budw. 11.608).

Rozdíly mezi oběma druhy poplatků jsou tedy patrné.

B. Jak je tomu v našem případě, t. j. jestliže se strana soudním smírem zavázala k odevzdání nebo převzetí najatého nebo pachtovaného předmětu?

Jak již nadhozeno shora, jsou pro soudní smíry v saz. pol. 8 sazebníku soudních poplatků sazby dvě:

První jest jednocentní, druhá pevný, listinný poplatek 10 K za každý arch. Kdy jest které použití?

Ježto posléze uvedený pevný poplatek jest zapraviti jen tehdy, nelze-li předmět smíru oceniti, plyne z toho (srv. slova: »nelze-li však . . . oceniti«), že naopak ve všech případech, kdy předmět smíru oceniti lze, nutno smír zpoplatniti poplatkem procentním a to podle hodnoty, o níž se strany dohodly.

Kdy je však předmět smíru ocenitelný a kdy nikoliv, nepraví se ani v cit. nařízení ani v jeho prováděcím nařízení č. 380/1915 ř. z. Nutno tu tedy podle § 48 cís. nař. použití poplatkových ustanovení obecných.

V poplatkovém zákoně č. 50/1850 ř. z. mluví se o cenitelných a necenitelných předmětech v §§ 18 a 55 rovněž bez bližšího vyměření. §§ 49 až 52 popl. zák. pak stanoví způsob vyměřování poplatků procentních, je-li předmětem právního jednání buď plnění peněžité (§ 49), nebo nemovitá věc (§ 50), nebo cenné papíry (dříve § 51, nyní zák. č. 329/1919 Sb.) nebo konečně jiné věci movité (§ 52). Naproti těmto ustanovením mluví § 55 popl. zák. o tom, jak zpoplatniti právní jednání, do něhož jsou vedle předmětů cenitelných pojaty předměty necenitelné. Již z tohoto zákonného uspořádání bylo by lze zhruba usuzovati, že ustanoveními §§ 49 až 52 jsou vyčerpány předměty cenitelné, takže co nadto jest, jest necenitelným (alespoň pro okruh smluv záplatných, mezi něž smíry patří).

Jest pak samozřejmé, že právě uvedených ustanovení §§ 49 až 52 popl. zák. bude použití podle všeobecně allegujícího § 48 cís. nař. také pro určení základu pro vyměření procentního poplatku ze soudních smírů, jejichž předmětem plnění budou částky peněžité, věci nemovité, cenné papíry nebo

jiné věci movité. — Bude-li však naopak předmětem smíru závazek odevzdati nebo převzítí najatý nebo pachtovaný předmět, nebude možno tento předmět plnění (facere) pod žádně ze shora uvedených »dare« podřaditi, takže se jeví tento předmět smíru jako necenitelný a platí pro něj sazba pevného kolkového poplatku 10 K za arch.

Patrně proto také stanovil 2. odst. výnosu býv. rak. ministerstva financí z 5. dubna 1916 č. 121.728 (uveřejněný v poplatkové příloze Věstníku tohoto ministerstva č. 9 z r. 1916), že »soudní smíry, jež se uzavírají při rocích o námitkách proti výpovědím z bytu, podléhají podle sazební položky 8 novely (t. j. cit. čís. nař.) pevnému poplatku 2 K (nyní 10 K) z každého archu protokolu o smíru...«.

Jelikož pak hodnota předmětu sporu (kterou si snad žalobce určil), jest pro stanovení poplatku ze smíru zcela nerozhodnou, jest bez významu i okolnost, že strany snad »ocenily« předmět smíru na určitou částku, což při takovýchto smírech strany zhusta činí, zapravující poplatek ze smíru podle této jimi stanovené částky. Pokud takto zapravený poplatek ze smíru je nižší než 10 K, není poplatek zapraven správnou částkou a nastávají následky neúplného kolkování.

Pro takový postup nelze se dovolávati doslovu v první sazbě cit. saz. pol. 8 (»... z hodnoty, o níž se strany dohodly...«), neboť takovouto hodnotou lze rozuměti jen hodnotu, o níž se strany dohodly jakožto o předmětu smluvního plnění, a nikoliv »dohodu« stran o tom, jaký jiný než zákonný poplatek má býti zapraven. Takové dohody jsou se zřetelem k povaze poplatků zcela bezvýznamné.

Lze tu poukázati i na ustanovení § 54 popl. zák., podle něhož je jiný než zákonný způsob určení hodnoty předmětu poplatku dovolen jen dohodou mezi správou pro berně a poplatníkem, nikoliv, »dohodli-li se o tom« poplatníci sami mezi sebou.

Názor tento lze opřít i o závěrečná slova shora uvedené věty cit. výnosu min. financí: »... pokud se strany nedohodly na určité peněžité částce nebo na nějakém cenitelném předmětu«, kde z použitého slova »předmětu« vedle slov »peněžité částce« jasně plyne, že důsledně o ba případy se míní jako vlastní předmět smíru, ježto nějaká »dohoda« o cenitelném předmětu, jakožto pomůcce vyměřovací byla by zcela nevhodnou, a cit. věta jen nepřesně míří na modifikaci pod písm. C tohoto článku uvedenou.

Nelze pak namítati, že žalobce ve vyklizovacích sporech má hodnotu předmětu sporu stanoviti podle § 59 jur. n. a že si tuto hodnotu sporu může stanoviti podle libosti. Tato námitka nemůže obstáti již ani proto, že na smíry se ustanovení §§ 54—60 jur. n. nevztahují, jak shora dovozeno. A nutno výslovně podotknouti, že poučení, kterého se dostalo soudům v obvodu Vrchního soudu v Praze výnosem jeho presidia ze dne 27. listopadu 1935 č. pres. 52.856/7/35 o kolkování soudních výpovědí z nájmu podle ocenění zájmu stranou vypovídající (§ 59 jur. n.), týká se toliko kolků z podání, nikoliv ze smírů.

Jest tedy z předmětných soudních smírů zapraviti pevný listinný košek za 10 K za arch.

C. Modifikace nastane, jestliže vedle tohoto necenitelného předmětu bude pojat do smíru i předmět cenitelný. Nejčastěji to budou soudní útraty, jež tu se zřetelem k § 15 popl. zák. nejsou příslušenstvím poplatku

prostým, anebo jiné plnění peněžité či cenitelný předmět (srv. shora uvedení výnos býv. min. fin.).

V takových případech zapraví se buď jen jednocentní poplatek z částky cenitelné (na př. z útrat), nebo jen pevný poplatek kolkový 10 K za arch (za necenitelnou část smíru), podle toho, který z obou poplatků je větší (srv. § 48 cit. nař. a §§ 18, 48 a 55 popl. zák.).

Byl-li uzavřen smír pod mínečným (s podmínkou odkládací), dlužno rozeznávat, zda má být placen poplatek pevný, či procentní. V prvním případě dlužno zapraviti poplatek v kolcích vždy hned po skončení sepsání protokolu, bez ohledu na podmíněčnost smíru, a bez ohledu na to, stane-li se účinným či nikoliv. Jinak je tomu, má-li být smír zpoplatněn poplatkem procentním, kde je možno dovolati se dobrodiní § 10 zák. č. 89/1862 ř. z., t. j. zapraviti tento poplatek, až se smluvená odkládací podmínka splní (srv. též výn. min. sprav. č. 24.873/39 Věstn. roč. XXI. ze dne 30. VI. 1939).

(K otázce podmíněnosti smíru ve smyslu § 10 cit. zák. srv. článek Dra Josefa Pužmana »Podmíněné soudní smíry« ve Finančním právníku, roč. I, str. 262 a násl.).

Samozřejmě ve všech případech soudních smírů jest vedle zpoplatnění smíru samého zaplatiti kolkový poplatek z protokolu (pozn. 6 k cit. saz. pol. 8).

Glosy a aktuality.

Rozluka nerovného manželství.

I.

Žalobce arijec podal u krajského soudu civilního v Praze žalobu o rozvod manželství. Jako důvody uplatňoval, že žalobce je arijec, kdežto žalovaná jest původu židovského, že z tohoto rozdílu ras vznikly různosti a rozpory, které způsobily hluboký rozvrat manželský, konečně pak, že žalovaná nežije se žalobcem ve společné domácnosti již od června 1939. Manželství rozvedeno bylo na základě kontumačního rozsudku z viny manželčiny pro hluboký rozvrat manželský.

Žádost arijského žalobce o rozluku u krajský soud civilní v Praze usnesením ze dne 8. května 1940, č. j. Nc XVI 1348/40 zamítl z těchto důvodů:

»Navrhovatel se domáhá rozluky manželství na podkladě sporu o rozvod podle § 17 rozl. zák. z důvodů rozvodových (§ 13h rozl. zák.).

V citovaném rozsudku vzal rozvodový soud za prokázané okolnosti stranou žalující k odůvodnění žalobního nároku tvrzené, pro zmeškání strany žalované.

Soud rozlukový jest povinen zkoumati, řídě se zásadami nesporného řízení, zda okolnosti, které vyšly na jevo v rozvodovém sporu jsou totožné s rozlukovými důvody a zda by byly již tehdy odůvodnily rozluku, kdyby byla podána žaloba místo na rozvod hned na rozluku, a jen v tom případě může rozluku podle § 17 rozl. zák. povolit.

K tomuto přesvědčení v daném případě soud nedošel.

V žalobě je tvrzeno a podle § 396 c. ř. s. vzato za prokázáno jenom to, že manžel jest arijec, kdežto manželka jest židovského původu, z čehož vznikly různosti a rozpory, které způsobily hluboký rozvrat manželství.

Toto zjištění se však nezakládá na nijakých faktech. Není konkrétně vylíčeno, jaké rozpory a různice to byly, jež vznikly pro rasovou příslušnost.

Vysloviti pak, že nastal mezi manžely hluboký rozvrat manželství, mohl by rozlukový soud jen, kdyby znal tato fakta, a všeobecnými výrazy, které by mohly být teprve výsledkem úvahy, vyvozené z tvrzených skutečností, se nemůže spokojiti.